

Галич вистояв (при цьому оточені зуміли відбити у молдован всі їх гармати).

У відповідь польська армія під проводом М. Каменецького розпочала переслідування ворога. Вже у вересні 1509 р. великий коронний гетьман цілковито спалив Чернівці, сплюндрував Ботушани, тиждень облягав Сучаву – столицю князівства, після чого направився до Хотина, де з військом перебував Богдан III. Під стінами цієї фортеці 4 жовтня 1509 р. відбулася вирішальна битва цієї війни. Під час переправи поляків через р. Дністер на них напали молдовани. Однак, в їх тил вдарили із засідки поляки й армія господаря вкінці-кінців була оточена й вцент розбита. Переможці захопили 80 бояр, з яких 50 чол. було страчено, а решту відправлено до короля. Богдан III Кривий змушений був присягнути у Кам'янці на вірність Сигізмунду I Старому. За мирним договором (22 січня 1510 р.) Молдова повертала Польщі Покуття. На цьому біди для господаря не закінчилися. Протягом 1511-1512 рр. він (з польською допомогою) змушений був відбивати набіги кримських татар. Щоб припинити ці спустошливі напади, господар в 1513 р. визнав себе васалом Османської імперії.

Таким чином, війна за «весільний подарунок» завершилася втратою короткотривалої самостійності Молдови, що знову опинилася у фарватері зовнішньої політики Туреччини.

1. *Spierski Z. Awantury moldawskie. – Warszawa, 1967. – S. 67-71.*
2. *Plewczyński M. Obertyn 1531. – Warszawa, 1994. – S. 69-76.*
3. *Зубрицький Д. Хроніки міста Львова / Перекл. з польск. І. Сварника; наук. коментар М. Капраля. – Львів, 2002. – С. 123.*
4. *Качор І, Качор Л. Середньовічний Львів. Фортифікації. – Львів, 2009. – С. 32.*
5. *Гваньїні О. Хроніка європейської Сарматії. – К., 2009. – С. 158, 754-755.*
6. *Kronika Marcina Bielskiego. – T. 2. – Sanok, 1856. – S. 952-954.*

ПЕРСПЕКТИВИ ВИДОБУТКУ СЛАНЦЕВОГО ГАЗУ В УКРАЇНІ

Скіра В.В., Крохмальна М.Б.

Національний університет "Львівська політехніка"

Економічний розвиток України стримується нестачею власних енергетичних ресурсів і залежить, в основному, від їх імпорту. Останніми роками Україна все активніше займається питаннями енергозабезпечення із власних ресурсів. Спеціалістами проведені

дослідження з питань перспективи газоносних сланцевих запасів осадових басейнів України.

Сланцевий газ (природний) з вмістом до 95% метану і залягає на глибині від 1 до 5 км. Поклади цього газу знаходяться не в сланцях, а у низькопористих породах змішаної літології, які є одночасно і нафто- та газо-материнською породою і резервуаром. Вуглеводні утворилися тут же всередині товщі і не мігрували. Для його видобутку використовують горизонтальне буріння і гідророзрив пласту (англ. hydraulic fracturing). Подібна технологія видобутку застосовується і для отримання вугільного метану. До речі, наш уряд заключив угоду із Китаєм про видобуток цього вугільного метану, хоча це дорога технологія і стоїть питання про її рентабельність.

В Україні перспективними районами з видобутку сланцевого газу є Юзівська та Олеська площина. Державна служба геології та надр Мінприроди України оцінює перспективні запаси традиційного та нетрадиційного газу на Олеській та Юзівській газоносних площах в 7 трлн.м³. Згідно з даними Американської інформаційної енергетичної агенції обсяг досліджених і оцінених запасів сланцевого газу в Україні становить 1,2 трлн.м³, що ставить Україну на четверте місце в Європі за обсягами резервів цього типу газу після Польщі, Франції та Норвегії. За іншими оцінками Міністерства енергетики і вугільної промисловості України запас сланцевого газу становить 5 трлн.м³. І ще міністерство стверджує, що через 7-10 років ми перетворимося на експортера газу. Поки що у нас йде суперечка про доцільність видобутку газу, але на Харківському родовищі вже проводиться видобуток газу методом гідророзриву пласта і за перше півріччя компанія-видобувник видобула 133 трлн.м³ газу.

Запаси сланцевого газу на Львівщині знаходяться на Олеській площині, що займає чотири райони на глибині 4-5 км, нижче від водоносних горизонтів. Водоносні горизонти на глибині біля 100 метрів оточені водонепроникними пластами, значить токсичні речовини в місцях гідророзриву не повинні потрапити у підземну гідросферу.

Метод видобутку сланцевого газу «гідророзривом» передбачає створення системи горизонтальних та вертикальних свердловин, в які під тиском закачується суміш з води, піску і наповнювачів, що підвищують в'язкість розчину і викликають просторове утворення мікротріщин. Після зниження тиску вода вільно витікає з утворених тріщин, а пісок не дає їм закриватися для витоку газу. Відкачена вода піддається очищенню і може бути використана повторно для проведення гідророзривів.

Подібну технологію застосовує компанія «Шеврон», яка має намір бурити та експлуатувати сланцевий газ на Олеській площині. Ця компанія відома у світі як одна із найбільших нафто- та газовидобувних компаній, діяльність якої у різних країнах вже призвела до виникнення негативного впливу на довкілля.

З економічної точки зору – вартість 1000 м³ сланцевого газу у США становить приблизно 100 доларів. Компанія «Шеврон» гарантувала на першому етапі вкласти біля 350 млн.доларів інвестицій, а на етапі видобутку – понад 10 млрд.доларів, а це до 15 тисяч нових робочих місць. Для видобутку сланцевого газу на Львівщині рішенням Обласної ради відведено Олеську площину розміром 21,83 тис.км²: у Жовківському районі – 581 км², а у Миколаївському районі – 13 км².

У наш час Україна може стати полігоном випробувань впливу на навколишнє середовище процесу видобутку сланцевого газу. Тому процес розвідки та видобутку сланцевого газу в Україні потребує врахування питань як економічних, так і екологічних.

АВТОБІОГРАФІЯ ЛЮДИНИ ЯК ФЕНОМЕН ЕПОХИ ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я У НАРАТИВНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

Тертека Л.В.

Відділ освіти виконавчих органів Дрогобицької міської ради

Наративна психологія ХХІ ст. поєднує перспективи власного розвитку із особливостями самоусвідомлення і світоусвідомлення людини засобами наративів. На думку Чепелевої Н.В., в ідеях численних дослідників наративні структури вимальовуються як важливі чинники упорядкування, організації та моделювання психічної реальності: ідея зв'язку свідомості зі структурами мови - Г.В.Ф. Гегель; формування автокомунікації у формі внутрішнього діалогу із собою як механізм свідомості - М.М.Бахтін; мова як поєднана духовна енергія народу - В.Гумбольдт; світ як Текст - Ю.М.Лотман; світ як онтологізований текст - М.Хайдеггер; будь-який відбиток людської думки як особливий текст - Ф. де Соссюр; теорія знаків у психології Л.С.Виготського та Ч.Морріса; вирішення проблем особистості через дослідження текстів - М. Еделсон тощо [1]. Й граматику Н.Хомського вважають лінгвістичною основою у формуванні такого напрямку сучасної практичної психології, як НЛП (нейролінгвістичне програмування).